

Perashat Pinjas 5783

Velas: 7:01 pm

Fin Shabat 1: 7:56 pm - R"Y: 8:33 pm

Fin Shabat 2: 8:04 pm - R"Y: 8:32 pm

מעשה המשפט

Marcos y Lety Amiga

Maasé Bet Din

Rab Rafael Harari
חבר בה"ד אמת ומשפט

Maasé Sheaya

El sobre que nadie reclamó

El árbol testigo

Caso: Pinjas cada semana va los viernes antes de Shabat a la biblioteca y pasa varias horas en ella revisando todos los libros nuevos, leyendo algunos de ellos y llevándose el resto a casa con él. Una semana se dio cuenta que ya había leído todos los libros nuevos que había por lo que buscó en la sección de los libros más viejos, después de un arduo trabajo encontró un libro viejo y lo tomó. Al llegar a su casa tomó el libro y comenzó a leer, el libro describía los acontecimientos de los años entre la Primera y la Segunda Guerra Mundial. De pronto sintió que dentro del libro había algo, hojeo las páginas y se encontró con un sobre viejo, lo abrió y se sorprendió al ver varios cientos de dólares ahí dentro. Inmediatamente, Pinjas llamó a la biblioteca y pidió que verifiquen quién usó el libro antes que él, pero desde hace varios años, desde que comenzaron a llevar el registro computarizado nadie pide ese libro para leer, y el registro que se llevaba manualmente ya no se encuentra disponible, por lo que resultó imposible saber quién olvidó el dinero ahí dentro.

En la época en que Rab Jaim Ben Atar el Or Hajaim Hakadosh vivía en Sali, Marruecos, en la vecina ciudad de Rabat vivía Yaakov, un Yehudí muy rico que un día su suerte cambió hasta que quedó completamente pobre. Yaakov salió y deambuló por las ciudades de Marruecos, con el fin de buscar empleo para mantener a su familia. Su confianza en Hashem era fuerte, invirtió en varios negocios, y su condición mejoró poco a poco, hasta reunir una cantidad considerable de dinero para regresar a su ciudad natal con dignidad.

Pinjas le dijo al gerente de la biblioteca que encontró un sobre entre las páginas del libro y quería saber qué hacer. Al escuchar esto el director de la biblioteca dijo: ¡el dinero pertenece a la administración de la biblioteca, ya que al estar el dinero dentro de la biblioteca como Hefker, sin dueño, la biblioteca lo adquirió con Kinian Jatzer (la propiedad de la persona adquiere inmediatamente, lo que se encuentra dentro de ella).

De regreso a su hogar, pasó por la ciudad de Sali, como llegó al lugar Erev Shabat, y no tuvo tiempo de llegar a su ciudad, antes de Shabat, un conocido lo invitó a quedarse en su casa durante Shabat. Yaakov aceptó felizmente la invitación, e incluso le dio su fajo de dinero, que había ganado con mucho esfuerzo, para que se lo guardara hasta el final de Shabat. El sábado por la noche después de la Habdala, Yaakov se acercó a su anfitrión y le pidió el dinero que había dejado en sus manos. Pero para su asombro el anfitrión le dijo, "¡No me has confiado ni un centavo!". Yaakov no lo podía creer, le rogó que le devolviera su dinero, por el cual había trabajado durante mucho tiempo con gran necesidad. El anfitrión alzó su voz y dijo: "¿No te da vergüenza? ¡¿Dormiste en mi casa, comiste en mi mesa, y finalmente te levantas y me acusas de ladrón?!".

Pregunta: ¿A quién le pertenece el dinero? a Pinjas o a la administración de la biblioteca?

Respuesta: La Halajá fija que la persona que se encuentra un objeto tiene la obligación de regresarla a su dueño mientras el objeto tenga algún Simán con el que se pueda identificar, por lo que si un huésped encontró un objeto en su habitación del hotel, que debe devolverlo a la persona que usó esta habitación antes que él (ראה שם בסעף ג', נתיבות שם סק"ז ופתחי חושן - אבידה פ"ג הע"י י"ח).

Yaakov al ver que no sería fácil poder recuperar su dinero de las manos del ladrón, decidió llamarlo a Din Torá delante de Rab Jaim Ben Atar. Ambos fueron a la casa del Rab y expusieron sus reclamos ante él, Yaakov afirmó que confió su dinero a su amigo quien niega haber recibido algo. El Or Hajaim Hakadosh preguntó: "¿Había algún testigo entre ustedes cuándo le diste el dinero?" Yaakov triste dijo: "No hubo testigo, estaba muy cerca el inicio de Shabat, y yo no tuve tiempo de buscar testigos, solo recuerdo que ambos estábamos sentados debajo de un árbol, y luego saqué el dinero de mi bolsillo y se lo di".

Sin embargo un objeto sin Simán, si asumimos que la persona ya hizo Yeush, se lo puede quedar la persona que lo encontró. Por lo tanto, al ser que este libro lleva varios años que nadie lo usa, es obvio que Pinjas encontró el sobre mucho después de que el dueño se dio cuenta del dinero que se le extravió y lo dio por perdido haciendo Yeush, (ע"י ש"י"ע ס"י רס"ב סע"י ו'), por lo tanto Pinjas al encontrar el sobre lo adquiere y se lo puede quedar (ע"י"ש סע"י ה').

Los ojos del Rab se iluminaron y le dijo a Yaakov: "Por favor, ve a ese árbol e invítalo a testificar". Yaakov, confiando en las intenciones del Rab inmediatamente salió a buscar al árbol. Mientras tanto el anfitrión se quedó en la casa del Rab. Después de unos momentos, el Rab dijo, como una distracción acorde a su intención: "Seguramente Yaakov ya llegó al árbol" - "¡No creo, Rab!" respondió casualmente: "El árbol todavía está lejos y no puede alcanzarlo tan rápido". El Rab miró al anfitrión con una mirada penetrante y dijo: "Levántate y devuélvele a Yaakov su dinero".

Halajá: Pinjas se puede quedar con el dinero.

Halajá Lemaasé

es bueno que la persona doble sus Tefilín él mismo, mas no mencionó nada acerca del Mazal con respecto al Tefilín.

Pregunta: ¿Cuál es la perspectiva de la Halajá acerca de que un tercero doble el Talit particular de otra persona o el Tefilín?

Por lo tanto, tanto el Talit y el Tefilín es bueno que uno mismo lo doble, pero cada uno por otro motivo.

Respuesta: El Ben Ish Jay (נח ט"ז) menciona que cada persona debe doblar su Talit terminando la Tefilá y que no se lo dé a otra persona que lo haga, ni siquiera a su Shamash ya que eso puede causar conflicto en el Mazal de la persona, así mismo el Kaf Hajaim (ס"י י"ד אות כ"ו) lo mencionó en nombre de otros Poskim.

Sin embargo, si esto le provoca a la persona Bitul Torá no es necesario hacerlo (לקיי"י כ"ה) (סי"ז), por eso encontramos que grandes Jajamim no fueron muy estrictos en este tema y si dejaron que su Shamash doble su Talit y Tefilín ע"י רבבות) (אפרים ח"א כ"ח אות א').

Por otro lado el mismo Ben Ish Jay (ח"י שרה י"ט) sobre el Tefilín únicamente escribió que por Jibub Mizvá (amor por el cumplimiento de una Mitzvá)

El anfitrión se asombró de cómo el Rab determinó el caso sin escuchar al 'testigo'. El Rab explicó: "Si tu afirmación es correcta, que nunca recibiste dinero de él, ¿cómo sabes la ubicación del árbol?" Sin decir una palabra, el anfitrión devolvió avergonzado el fajo de dinero a su dueño. Inmediatamente después, Yaakov, le besó las manos y le dio las gracias al Rab, porque con su sabiduría había descubierto la verdad y había juzgado con justicia.

בענין הא דיהושע היה צריך מאלעזר הכהן

פכ"ז פ"ח) ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו, (ט) והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וצויתו אתו לעניניהם, (ז) ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל, (כא) ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה' על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה, (כב) ויעש משה כאשר צוה ה' אתו ויקח את יהושע ויעמדהו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה, (כג) ויסמך את ידיו עליו ויצוהו כאשר דבר ה' ביד משה.

מבואר להדיא בפסוקים דיהושע היה צריך מאלעזר, והקשו המפרשים ממה שכתוב בריש ספר שופטים (א א) ויהי אחרי מות יהושע וישאלו בני ישראל בה' לומר מי יעלה לנו אלא הכנעני בתחלה להלחם בו ע"כ, בה' לומר רצה לומר אורים ותומים ששאלו אותו, ומשמע דעד עכשיו לא שאלו את האורים ותומים.

כתב האברבנאל ודעתי שעם היות שהאל ית' אמר למשה על יהושע (במדבר כ"ו כ"א) ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים וגו', הנה אחרי כן להגדילו בעיני העם בא נבואתו מאת ה' מן השמים, ולכן תמצא פעמים רבות ויאמר ה' אל יהושע, כי תמיד בא אליו הדבור ולא הצטרך לעמוד לפני אלעזר, ואולי בעבור זה אמר אחרי שיעד לפני אלעזר הכהן יעמוד וגו', על פיו יצאו ועל פיו יבאו, וזה על יהושע אמרו, כלומר עם היות שהוא יגיע למעלות שלמות כל כך שעל פיו מבלי אלעזר יצאו ועל פיו יבאו, הנה יצטרך עוד לשאול לכהן, ולכן אחרי מותו זכר הכתוב ששאלו בני ישראל בה', כי לא היה להם נביא שתבואהו הנבואה, ולכן נצטרכו לשאלת האורים והתומים ע"כ.

כלומר דלפי האברבנאל יוצא דאה"נ התכנית העיקרי היה שיהושע ישאל את אלעזר הכהן, ורק אח"כ כדי להגדיל את יהושע בעיני העם בא נבואה מאת ה' מן השמים על יהושע ותו לא הוצרך לשאול את אלעזר, ולכן כתוב בספר שופטים ויהיה אחר מות יהושע, דעד עכשיו לא היה שואל באורים ותומים, וכן איתא במסכת מגילה (י"ד) תנו רבנן ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ועי' ברש"י שמנה דאחד מהארבעים ושמונה נביאים היה יהושע.

ועל דרך זה כתב המלבי"ם וישאלו בחיי יהושע לא הוצרכו לשאול באורים ותומים כי יהושע סדר הכל עפ"י דברי ה', וכמ"ש חז"ל (עירובין סג א) דכתיב (במדבר כז, כא) ולפני אלעזר הכהן יעמד, ולא מצאנו שנצרך לו יהושע. אבל במותו הוצרכו לשאול באורים ותומים.

ובמסכת עירובין (סג) אמרו דיהושע לא הוצרך לשאול לאלעזר דאיתא התם כל המורה הלכה בפני רבו וכו' מורידין אותו מגדולתו שנאמר ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא וגו' אף על גב דאמר להו לאחי אבא צוה ואותי לא צוה אפילו הכי איענש דכתיב ולפני אלעזר הכהן יעמד ולא אשכחן דאיצטרך ליה יהושע ע"כ, פרש"י איענש - לידד מגדולה שפסקו לו מקמי הכי, דכתיב ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו שהיה עתיד יהושע להיות צריך לישאל דבר הלכה מאלעזר, ולא אשכחן לאחר מיתת משה דאיצטרך ליה יהושע לאלעזר לשאול כלום, הרי להדיא דאע"ג דהתכנית מעיקרו היה לשאול את האורים ותומים, מ"מ אלעזר איענש על זה ותו לא הוצרך יהושע לשאול אותו.

וכן איתא במדרש רבה (במדבר נשא ב ט) ושומר אדוניו יכובד (משלי כו יח) זה יהושע שהיה משמש את משה ביום ובלילה

וכו' לפיכך כבדו הקב"ה, מה כבוד עשה לו הקב"ה, לפי שכך אמר ליהושע ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים וכו' ולפי ששימש אדוניו זכה לרוח הקדש, לפי שהיה משרת משה זכה לנבואה, הוי יכובד ע"כ, ופירשו הרד"ל והמהר"ז דיהושע זכה לרוח"ק ונבואה ולא נצרך לאלעזר וכדאיתא בעירובין.

המבואר בגמ' בעירובין דרק משום שחטא אלעזר לכן יהושע תו לא היה צריך אותו, ואילו לפי מה שביאר האברבנאל בספר שופטים לא משום שאלעזר חטא, אלא כדי להגדיל שמו של יהושע.

והנה איתא בסנהדרין (טז)...וכתחילתה של ארץ ישראל מה תחילתה שבעים ואחד אף כאן שבעים ואחד אי מה תחילתה קלפי אורים ותומים וכל ישראל, וכתבו התוס' (סנהדרין טז) ד"ה מה תחילתה מה תחילתה קלפי אורים ותומים - הא דאמר בריש הדר (עירובין דף סג) גבי יהושע דלא אשכחן דאיצטרך ליה לאלעזר לשאול באורים ותומים לאו אחלוקת הארץ קאמר דגזירת הכתוב היא אלא בשאר דברים הצריכים לשאול באורים ותומים שהיה נגלה לו בנבואה.

ויש לעיין מה הם שאר דברים שבעקרון יהושע היה צריך לשאול את אלעזר ורק משום שחטא הפסיד אלו הדברים, ויעוין ברש"י עירובין שם ד"ה דכתיב ולפני אלעזר, כתב שהיה עתיד יהושע להיות צריך לישאל דבר הלכה מאלעזר ע"כ, ומשמע בפשטות כל הענינים של דבר הלכה היה שואל אותו, אולם עי' בתורה תמימה כאן וצ"ל דהלשון דבר הלכה לאו דוקא הלכה ממש באיסור והיתר וכדומה, שהרי עמידה זו דאיריין כאן היא בענין שאלות באורים ותומים, ורש"י עצמו כתב בעירובין מ"ה א' דשאלות איסור והיתר אין שואלין באו"ת [והטעם פשוט משום דלא בשמים היא] אלא הכונה לשאול לו דבר הלכה בעניני ההנהגות העולם, כמו בדבר מלחמת הארץ וחלוקתה וכדומה.

ועי' ברש"י ד"ה דכתיב ולפני. לישאל דבר הלכה. ל"י מה דחקו לפרש דבר הלכה. ועוד דבקרא כתיב במשפט האורים. ולעיל (מה) כתב בעצמו בד"ה הרי "ומידי דאו"ה לא משייל באו"ת" ובתמורה (טז) א"ל ליהושע שאל א"ל לא בשמים הוא. שוב ראיתי בס' ב"א שהרגיש בזה וע"ש ישובו. אבל לא כ' ליישב מה דחקו לרש"י בזה. ונ"ל דקושיית התוס' בסנהדרין (טז) ד"ה מה דחקתו. ולענין קושייתנו. נ"ל דמפרש הקרא לב' ענינים. ולפני אלעזר הכהן יעמוד. הוא בשאלת דבר הלכה (עי' בכורות ל"ו תוס' ד"ה עמד בשם הירושלמי דשואל הלכה צריך לעמוד) ושאל לו במשפט האורים. הוא ענין שני. והיינו דהש"ס לא הביא הקרא רק עד יעמוד. וברש"י שהועתק גם ושאל לו.

ועכ"פ מבואר בתוס' דנקטו דכבר פשוט דעל עניני מלחמה עדיין היה יהושע שואל את אלעזר, וא"כ שפיר תקשי על הא דאמרו בשופטים דרק אחרי מות יהושע שאלו, ולפי האברבנאל הרי באמת לא נתקיים ענין זה, חוץ אם נאמר דמלחמה וחלוקת הארץ הם שני ענינים, ובחלוקת הארץ הוא זה שאמרו ששאל, אבל לא לענין מלחמה.

כתב הרמב"ן בהוספותיו לספר המצות בסוף חלק הלא תעשה (לאחר כל הי"ו מצות דלדעת הרמב"ן הרמב"ם שכה מלמנותם, כתב (בד"ה ואתה אם תבין) ויש לי ענין מצוה מסתפק עלי והוא שייראה לי שצוהו על המלך או על השופט ומי שהעם ברשותו להוציאם לצבא במלחמת רשות או מצוה להיות שואל באורים ותומים ועל פיהם יתנהג בענינים והוא אמרו ית' (פנחס כז)

ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו במשפט האורים לפני י"י על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה. יצוה ביהושע שהוא המשל הראשון אשר הוא פקיד על העדה שישאל בענינים באורים ותומים ועל פי משפטם יוציאם ויביאם וכן בכל השופטים והמלכים לדורות. וכן אמרו בגמר ברכות (ג ב) ובסנהדרין (ז א) כשהיה דוד המלך מצוה לכו ופשטו ידיכם בגדוד ששואלין באורים ותומים. ומזה אמרו (יומא עא ב, עג ב, כלי המקדש פ"י הי"ב) אין נשאלין אלא למלך או לבית דין ולמי שהציבור תלוי בו שנאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד וגו' הוא זה מלך וכל בני ישראל זה משוה מלחמה ומי שצורך הציבור תלוי בו וכל העדה אלו בית דין. ומן הלשון הזה נראה שהיא צוואה דורית ע"כ.

וכתב במגילת אסתר וז"ל ונ"ל כי סברת הרמב"ן נכונה בזה שהשאלה באורים ותומים תהיה מן המצוה הנהוגות לדורות ויש לנו להביאה במנין ע"כ.

מאיך יש לשאול על הרמב"ן דאם כדבריו יהוי מצוה לשאול באו"ת בין במלחמת מצוה ובין במלחמת הרשות, קשה איך אמר' בעירובין דיהושע לא הוצרך לשאול באו"ת.

והנה בסנהדרין (טז). אמר' בחלוקת הארץ, מה תחילתה כלפי או"ת וכו' וכתבו התוס' שם והא דאמר' בריש הדר (בעירובין שם) גבי יהושע דלא אשכחן דאיצטרך ליה לאלעזר לשאול באו"ת, לאו אחלוקת הארץ קאמר דגזוה"כ היא, אלא בשאר דברים הצרי' לשאול באו"ת שהיה נגלה לו בנבואה.

ולפ"ז י"ל ג"כ דודאי הוצרך יהושע לשאול או"ת בצאתו למלחמה דגזוה"כ דהא על זה קאי עיקר קרא דלפני אלעזר הכהן יעמוד וכו' וכפרש"י ע"ה"ת ושאל לו כשיצטרך לצאת למלחמה, והגמ' בעירובין לא קאי אלא על שאלת דבר הלכה וכמו שפרש"י שם.

נבואה לטובה לא חוזר

צ"ע טובא מה שלא התקיים האי קרא דיהושע היה צריך לשאול את אלעזר, הא אמרו בגמ' בברכות (ז) דנבואה לטובה אפ"י על תנאי אינו חוזר, וכן פסק הרמב"ם פ"י מיסודי התורה ה"ד, דנבואה לרעה חוזר (אם עשו תשובה, וכגון נבואת יונה הנביא), ואילו לטובה מעולם לא חוזר, וא"כ הכא שהיה נבואה לטובה לאלעזר שיהושע היה צריך לו, איך חזר ולא התקיים.

עי' בספר בניהו בעירובין שם ד"ה ולא, שתיריך וז"ל שלא נתפרש שישאלהו בדבר הלכה, כי שאלה בדבר הלכה נרמזה ברמז, ופשטיה דקרא על מלחמות, ונתקיים זה שהיה יהושע צריך לעמוד לפניו וישאלהו בדבר המלחמות שעשה, ולולי חטא זה היה נצרך לו גם בדבר הלכה לשאול ממנו דבר לגלויי מילתא, אע"ג דאם נשכה עיקר הדין א"א לשאול באורים ותומים, עכ"ל ספק מציאות או גילוי מילתא באיזה דין יוכל לשאול, וכאשר הוכיח הרב ברכי יוסף או"ח סי' לב' או' ד', מהא דאמר' בגמ' דמגילה (ג) מנצפ"ך צופים אמרום...

וראיתי בספר נחלת שמעון (סימן ג' או' ה) דתיריך עפ"י מה שכתב הצ"ח (ברכות ז) דאצל משה רבינו לא נאמר דין זה דאף נבואה לטובה אינו חוזר דהרי כל הטעם דלא חוזר הוא שלא יהא אכזבת הנביא דיאמרו שאינו אמת, אבל אצל משה לא שייך זאת דהא כתיב וגם בך יאמינו לעולם.

אמנם במאירי (ברכות ד. ד"ה אע"פ) מבואר שהחטא אכן יכול לגרום שתבטל ההבטחה בנבואה פרטית ודוקא בנבואה כללית אין מדה טובה חוזרת.

DINÉ TORÁ

Comuníquese al cel.
(+52) 55 3214 4312

SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventa, inversión, sociedad, testamentos, Heter Iská otros.

ASESORÍA

Consultas telefónicas, citas, preguntas.

CONTACTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312
Email: Betdinemetumishpat@gmail.com
Dirección: Moliere 128, Polanco, CDMX